

FIGYELŐ

¹ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

²ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar Neveléstudományi Doktori Iskola

³ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet

Beszámoló a Könnyen érthető kommunikáció, egyenlő esélyű hozzáférés című konferenciáról

KOVÁCS BENEDEK¹ – KÁRMÁN BIANKA^{1,2,3}

benedekovacs@gmail.com

karman.bianka@baczi.elte.hu

DOI: 10.52092/gyosze.2021.2-3.9

Fontos mérföldkőhöz érkezett a magyar gyógypedagógia, amikor 2021. június 4-én az *ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar* és a *Könnyen érthető kommunikáció – könnyen érthető élet* közösségének együttműködésével megrendezésre került Magyarországon az első nemzetközi, a könnyen érthető kommunikációt (rövidítve: KÉK-et) fókuszba helyező szakmai konferencia.

A koronavírus-járvány miatt kialakult helyzetben a konferencia online térben került megtartásra, a szakmai disputa platformja a Zoom felület volt. Az előre közzétett program hosszu és tartalmas szakmai együttlétet ígért.

A délelőtt dr. habil Papp Gabriella dékán asszony megtisztelő, egyszerre személyes és szakmai hangvételű megnyitó beszédével kezdődött.

Ezután Farkasné dr. Gönczi Rita, az ELTE BGGYK adjunktusa és a KÉK kommunikáció – KÉK élet honlap tulajdonosa tartotta meg nyitóelőadását *Könnyen érthető kommunikáció – könnyen érthető élet* címmel. Az előadó bemutatta a könnyen érthető kommunikáció alapjait és szakmai dilemmákat is felvetett.

A második plenáris előadást Sallai Iлона, Bercse László és Czákó Tibor, az Értelmi Fogatékossággal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége (ÉFOÉSZ) munkatársai tartották. Előadásuk címe *Könnyen érthetően az önálló döntésekért* volt. Témájukat két önérvényesítő kolléga és egy elméleti szakértő mutatta be – akik az ELTE BGGYK alap- és mesterképzésében is rendszeresen szerepet vállalnak. Rendkívül fontos információkat tudhatott meg a hallgatóság az önálló életvitel támogatásáról, önérvényesítésről, KÉK kiadványokról és ezeken a témákon belül a könnyen érthető kommunikáció szerepéről.

A harmadik bemutatóban a Piarista Kilátó Központ munkásságát ismerhettük meg. Katona Miklós, a központ igazgatója röviden bemutatta szervezetüket és együttműködéseiket, majd egy –

a központ kiváló munkájáról szóló – kisfilmet láthattunk. Bemutkozásuk címe az *Egyenlő esélyű hozzáférés gyakorlatai a Piarista Kilitó Központban* volt.

Kármán Bianka előadása a *KÉK a meNŐ – Önálló életvitel és nőiség értelmi fogyatékossgal élő nők életében* címet viselte. Az előadás témája egy, az ELTE BGGYK szakemberei és az ÉFOÉSZ KMRKE (Értelmi Fogyatékossgal Élők és Segítőik Közép-Magyarországi Regionális Közhasznú Egyesület) közös projektjének bemutatása volt. A projekt produktumaként az önálló életvitelt támogató workshop-ot szerveznek kifejezetten értelmi fogyatékossgal élő nők számára, valamint egy könnyen érthető kommunikáció módszerével készült füzet és egy ezekhez kapcsolódó implementációs útmutató is elkészül.

Képzés – kutatás – fejlesztés: könnyen érthető kommunikációval az értelmi sérült emberekért című előadásával folytatta a szakmai értekezések sorát dr. Horváth Péter László, a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar adjunktusa. Prezentációjában három tézisre fókuszált, amelyek az alapfogalom, a nyelvi szintek és a célcsoportok voltak. Érdekes, új szempontú felvetései fontos hozzáadott értéket képviseltek.

A következő tíz percben dr. Gruiz Katalint, a Down Alapítvány elnökét hallgathattuk meg, aki *Könnnyen érthető kommunikáció, inkluzív szolgáltatások* című előadásával készült. A nagy tapasztalattal rendelkező szakember tovább tágitotta az eddigi előadások horizontját és globálisan beszélt az értelmi fogyatékossgal élő személyek számára is megfelelően igénybe vehető egyetemes szolgáltatásokról.

A plenáris előadások magyar nyelvű előadásainak sorát a Kézenfogva Alapítvány tapasztalatait bemutató *Információt mindenkinek!* című rövidfilmjének megtekintése zárta.

A következő félórában két nagyon fontos előadást hallgathatott meg a közönség olyan külföldi szakemberektől, kutatóktól, akiknek a kutatási területe a könnyen érthető kommunikáció.

Először dr. Christiane Maaß, a Hildelsheim Egyetem professzorának előre elkészített és a szervezők által magyarul feliratozott *Easy language research in Germany (Könnnyen érthető kommunikáció kutatása Németországban)* című előadását tekinthettük meg videón. Az ő vezetésével alakult meg az Hildelsheim Egyetemen 2014-ben a Könnnyen érthető kommunikációs Kutatóközpont. Előadásában a KÉK németországi helyzetéről, elterjedtségéről beszélt. Németországban az orvosi és jogi terület hozzáférhetősége van manapság leginkább a fókuszban. A Könnnyen érthető kommunikációs Kutatóközpont a KÉK kutatásában, kiadványok létrehozásában, fordításában és terjesztésében is fontos szerepet vállal. Fontos vizsgálataikat és megszerzett tudásukat publikálják is, hamarosan például angolul is megjelenik a Könnnyen érthető kommunikációs kézikönyv, amit 2018-ban dolgoztak ki német nyelven.

Következő nemzetközi előadóként Lealaura Leskelä, a Helsinkii Egyetem kutatója mutatta be a könnyen érthető kommunikáció nyelvészeti szempontú vizsgálatával foglalkozó doktori kutatását. Előadásának címe *Speaking easy language in interaction – in theory and practice (Könnnyen érthető nyelven beszélni – elmélet és gyakorlat)* volt. Ennek során a Finnországban használatos KÉK alkalmazásával kapcsolatos útmutatásokat és az előadó rendkívül részletes és komplex kutatási eredményeit ismerhettük meg, melyek nagyban előreviszik majd a terület fejlődését.

Fontos résszel folytatódott a konferencia programja, ugyanis a neves előadók után a Gyógypedagógia-tanár mesterképzési szak hallgatói mutatkozhattak be a könnyen érthető kommunikáció, egyenlő esélyű hozzáférés, egyetemes tervezés témakörökön belül készült munkáikkal.

Az első három előadói csoport a 2020 februárjában tanulmányaikat megkezdő, végzős kollégák képzésüket átívelő, KÉK-kel kapcsolatos munkáit mutatta be.

Balogh Mónika, Kiss Sándorné és Sebestyén Éva kezdte a bemutatást *KÉK a kézben* című előadásukkal. Munkájuk során egy, a könnyen érthető kommunikációt fókuszba helyező online tudás- és szemléletformáló képzést dolgoztak ki. Bemutatójuk révén megismerhették az általuk használt interaktív és önellenőrző, játékos online tanítási módszereket és a próbacsoport elégedettségét a képzéssel kapcsolatban.

A *KÉK-en a munkában* című előadással Kovács Andrea és Margl Eszter folytatták a sort, akik szintén online felület használatának segítségével dolgoztak ki szemléletformáló tréninget alapfokú végzettséggel rendelkező munkavállalók számára. Tréningük kidolgozásának részleteinek bemutatása után jövőbeli terveiket ismertették, amelyek között a képzés minősítése, megtartása is szerepel.

Rutinos kollégaként zárta a végzősök bemutatóinak sorát Budincsevity Brigitta, Fehér Anikó és Hodosi Tamara, akik *KÉK – közös élmény a kommunikációért* címmel tartották meg előadásukat.

A konferencia utolsó szekciójában a 2021 februárjában tanulmányaikat megkezdett Gyógypedagógia-tanár mesterképzési szak hallgatói mutatták be a munkáikat. Az évfolyam az *Egyenlő esélyű hozzáférés, akadálymentesítés* c. tantárgy keretein belül készült fel a projektmunkára. A tárgy felelősei Farkasné dr. Gönczi Rita és Kármán Bianka voltak, további – különböző területeken elismert és érintett szakemberek – oktatói a kurzusnak Bercse László, Czákó Tibor, Cserti-Szauer Csilla, Németh Orsolya, Plaszkó-Pető Zsolt, Sallai Ilona, Surányi Csenge, Szöllösiné Földesi Erzsébet voltak.

A hallgatók a projektmunkák során hét globális témakörből választhattak (1. Látássérült emberek egyenlő esélyű hozzáférése, 2. Siket-kultúra, kétnyelvűség, jelnyelv; 3. Egyetemes tervezés; 4. Nemzetközi dokumentumok, policyk; 5. Könnyen érthető kommunikáció; 6. ADHD-val élő személyek egyenlő esélyű hozzáférése, valamint 7. Szemléletformálás, tudásformálás, egyéb komplex projektek). A félév során az oktatóktól megszerzett tudással összhangban a 13 csapatnak a választott témához kapcsolódó projektek kidolgozása után tízperces, PPT-vel megtámogatott előadást kellett elkészíteniük a féléves munkájukról. Minden csoport egyéni oktatói és/vagy tapasztalati szakértői támogatást kapott.

Az évfolyam első előadását Borosné Rimaszombati Dóra, Jánosi Eszter, Jeneiné Fehér Csilla és Németh Ildikó tartották *„Te Döntesz!”* címmel, akik a támogatott döntéshozattal kapcsolatban mutatták be könnyen érthető kommunikációs kiadványukat.

Drénné Molnár Erika, Palicz Judit, Pénzesné Kardos Andrea és Tihanyiné Kardos Dóra két termékkel is készültek. Egyrészt bemutatták KÉK receptfüzetüket, másrészt értelmileg akadályozott felnőttek számára egészség- és környezettudatos magatartásra motíváló szemléletformáló tábor megszervezésének ötletét vázolták fel.

HIBRID-kampány címmel tartotta meg előadását Bárányné Jakus Judit, Kapitány Ervin Pál, Mohay Dorotty, Oravec Lizanka és Zwickl Annamária, amiben az egyetemes tervezés népszerűsítése került fókuszba. Külön érdemes kiemelni, hogy kiváló grafikus bevonásával nagyon látványos és modern terméket hoztak létre.

A szabadidő egyetemes tervezése a családban – képzés és kiadványok címen mutatták be projektjüket Dér Anna, Gyurané Arnold Márta, Kubinyi Emese, Marton Ildikó Veronika, Morovik Pálma és Váróczy Viktória. Az igényes kiadvány és a képzési ötletük igen előremutató volt.

Boros Fanni, Csapi Júlia, Kreizler Dóra és Németh József Lászlóné ADHD-val diagnosztizált gyermekek és szüleik számára készítettek izgalmas mesét (Ádi és Hédi kalandjai) és egy ehhez kapcsolódó Kisokost. A magas színvonalú kiadványhoz szintén professzionális grafikus kerestek fel.

Az Ötlek ADHD kisdíákok tanításához, együttneveléséhez című előadást Csányi Andrea és Nádor Erika tartották meg. A vizuálisan is kiválóan megtámogatott anyaguk bővelkedett videó-bejátszásokban, amelyekben neves szakértőket is megszólaltattak.

Az óvodai szemléletformálás fontosságára és mikéntjére hívta fel a közönség figyelmét Bíró Andrea, Gadányi Lutor Mónika, Nagy Enikő, Szalai-Demeter Réka, Szabó Brigi és Vizi Viktória. A játékok ötletessége mellett kiemelendő, hogy a közönséget egy interaktív feladattal is megmozgatták az előadók.

Olvas sötétben és láss világosan! című előadásukban Családi Gréta, Lakatos Albertné, Vargáné Lenkovicz Tünde és Walter Noémi a látássérült emberek egyenlő esélyű könyvtári hozzáféréséről értekeztek. A projekt megalapozásához kérdőíves kutatást is végeztek, valamint egy workshop megvalósítására vállalkoztak.

A következő, autizmus spektrumzavarral élő kisdíákok számára készülő projektjüket bemutató előadásban Horváth Gabriella, Lugosi Szilvia, Molnár Gabriella, Rigó Ilona és Soltészné Bencsik Ilona módszertani segédletét ismerhettük meg, ami az érintett tanulók számára nyújthat a későbbiekben nagy segítséget egy adott intézmény specifikus megismeréséhez. Fontos, hogy kérdőívük segítségével érvényesül majd a „Semmit rólunk, nélkülünk!” elv is.

Bodó Debóra, Gánóczy Andrea, Rozinai Beatrix, Szeri-Füzi Réka és Zsosa-Bajcsai Boglárka a diszlexiával kapcsolatos szemléletformálásról készítettek el bemutatójukat. Külön kiemelendő, hogy előadásukban érintettek megszólaltatásával a közönség számára is sikerült közelebb hozniuk ezt a témát.

A nemzetközi policy témakörében Kiss Sebestyén, Kovács Benedek, Saufert Eszter és Szalai Flóra a felnőtt logopédiai ellátás hazai és európai helyzetét járta körül, követendő példaként bemutatva a svéd logopédiai protokollt. Előadásuk végén fontos javaslatokat fogalmaztak meg a hazai viszonyok javítása érdekében.

A következő csapat az óvodapedagógusok kommunikációs és hanghigiénéjének fejlesztését tűzte ki célul. A téma fontosságát jelzi, hogy már az előadás alatt is több visszajelzést kaptak arról, hogy ilyen tréningen szívesen részt vennének a közönség soraiból is. Az előadást Czakóné Kállai Ildikó, Fadgyas-Székely Orsolya, Kancsóné Gyúros Edina, Leszkó Hédi és Pintér Mariann készítették.

ADHD-s gyermek a családban címmel prezentált Sasné Szűcs Emese, aki tudásformáló plakátkampányát orvosi rendelőbe, iskolákba és pedagógiai szakszolgálatokba tervezte eljuttatni. A szóróanyag bemutatása mellett megismerhettük további terveit, mint például a hatásmérés, vagy az angol nyelvű fordítás elkészítése.

A siket és súlyosan nagyothalló díákok pályaválasztásának támogatását tűzte ki célul Horváth-Szabó Anna, Ömböliné Kapitány Rita, Szollár Anita és Varga Enikő. A *Lássunk munkához* néven futó plakátkampányhoz kiváló tervek és logó is készült.

Összességében mind az elismert szakemberek, mint a képzésben résztvevő kollégák előadásai nagy izgalommal töltötték el a hallgatóságot. Mi sem igazolja ezt jobban, mint hogy a hat órán át tartó konferencia végére is majdnem ugyanannyi volt a résztvevők száma, mint a reggeli kezdés során. Reméljük, hogy ez a fajta szakmai diskurzus mindenki számára hasznos és motiváló volt, és hogy a jövőben újra találkozunk.